

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?

Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Yhteinen linja politiikassa [Eri sektoreiden politiikkatoimet täydentävät toisiaan. Kulttuuri osallistuu myönteisesti suurten yhteiskunnallisten kysymysten ratkaisemiseen.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Vantaan kaupunki näkee itsensä keskeisessä roolissa kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanossa. Kaupunki korostaa jatkuvan uudistamisen tarvetta kulttuurialalla ja haluaa osallistua aktiivisesti

toimenpidesuunnitelman laatimiseen, joka määrittelee konkreettiset askeleet ja aikataulut tavoitteiden saavuttamiseksi.

Vantaa - kiivaasti kasvavana ja monikulttuurisena kaupunkina - näkee kulttuurin ja taiteen tärkeänä osana kaupungin elinvoimaa ja vetovoimaa sekä asukkaiden hyvinvointia. Monikulttuurisuus tuo mukanaan rikkaan ja monipuolisen kulttuuritarjonnan, joka vaatii uudenlaisia palveluratkaisuja sekä uusia osallistamisen keinoja. Vantaa on sitoutunut edistämään kulttuurialan kehitystä ja varmistamaan, että selonteon tavoitteet saavutetaan tehokkaasti ja kestävästi.

Elinkeinopoliittisesti Vantaa tunnistaa luovien alojen merkityksen kaupungin taloudelliselle kasvulle ja elinvoimalle. Luovat alat ovat keskeisiä innovaatioiden ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien lähteitä. Vantaa pyrkii luomaan suotuisan toimintaympäristön (esim. Tikkurilan osaamiskampus), jossa luovat tekijät voivat menestyä ja kehittää uusia ideoita. Tämä sisältää esimerkiksi yhteistyön yritysten ja oppilaitosten kanssa, jotta voidaan tukea luovien alojen ammattilaisten koulutusta ja työllistymistä.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Vantaan mielestä kulttuuripoliittinen selonteko ei ole tarpeeksi kunniahimoinen eikä kattava

Vaikka Vantaa kannattaa monia kulttuuripoliittisen selonteon linjauksia se kuitenkin katsoo, että selonteko ei ole riittävän kunniahimoinen eikä tunnista tulevaisuuden tarpeita. Kulttuuri- ja taidealaa ravistelevat uudet näkökulmat jäävät puuttumaan ja kokonaisuus on kädenlämpöinen. Asiakirjaan tulisi lisätä selkeä tulevaisuusvisio, joka huomioi globaalit megatrendit, heikot signaalit ja ympäristövaikutukset.

Vantaan kaupungin näkökulmasta kulttuuripoliittinen selonteko ei riittävästi huomioi:

- 1) pääkaupunkiseudun asemaa talouden valtakunnallisena veturina
- 2) luovien alojen merkitystä innovaatioille, viennille ja kansantaloudelle
- 3) monikulttuurisuutta kulttuurin voimavarana
- 4) taiteen ja kulttuurin merkitystä huono-osaisuuden ja segregaaation ehkäisyssä
- 5) taide- ja kulttuurikasvatuksen merkitystä lapsille ja nuorille
- 6) kulttuurin merkitystä osana kansallista huoltovarmuutta
- 7) kansallisten kulttuuri- ja taideinstituuttien valtakunnallista asemaa

Pääkaupunkiseudun asema talouden kansallisena veturina

Pääkaupunkiseutu on Suomen talouden veturi, sillä siellä asuu noin viidesosa maan väestöstä, mikä luo suuren paikallisen markkinan ja lisää taloudellista toimeliaisuutta. Alueella on useita korkeakouluja ja tutkimuslaitoksia, jotka tuottavat korkeasti koulutettua työvoimaa ja edistävät innovaatioita. Nämä tekijät tekevät pääkaupunkiseudusta Suomen talouden moottorin, joka vetää mukanaan myös muuta maata. Tätä selonteossa ei korosteta riittävästi. Kulttuurimatkailun roolia tulisi korostaa enemmän kansainvälisen vaikuttavuuden tavoitteessa.

Designin merkitys tulisi myös huomioida selonteossa paremmin, sillä se vaikuttaa tuotteiden ja palveluiden suunnitteluun, ympäristöystävällisyyteen ja käyttäjäkokemuksiin. Hyvin suunnitellut tuotteet ja palvelut voivat vähentää ympäristökuormitusta ja edistää taloudellista kehitystä tukemalla luovia aloja ja yrittäjyyttä.

Selonteko käsittelee kulttuuri- ja luovien alojen toimintaedellytysten parantamista, mikä on erityisen tärkeää pääkaupunkiseudun elinvoimaiselle kulttuurikentälle. Mutta pääkaupunkiseudun valtakunnallista merkitystä innovaatioiden lähteenä ja kansantalouden moottorina tulisi korostaa vielä lisää.

Luovien alojen merkitys innovaatioille, viennille ja kansantaloudelle

Pääkaupunkiseudulla on paljon luovien alojen yrityksiä, erityisesti teknologiayrityksiä ja start-upeja, jotka hyötyvät alueen hyvästä infrastruktuurista ja kansainvälisistä yhteyksistä. Luovilla aloilla on merkittävä rooli Suomen kansantaloudessa, sillä ne ovat keskeisiä innovaatioiden ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien lähteitä. Helsinki-Vantaan lentoasema on kansainvälisen liikenteen solmukohta, mikä helpottaa kansainvälistä yritystoimintaa, kaupankäyntiä ja matkailua.

Selonteossa tulisi vankemmin painottaa tarvetta luovien alojen toimintaedellytysten parantamiseen, mukaan lukien rahoitusmuotojen laajentaminen ja perusrakenteiden uudistaminen. Selonteossa tunnustetaan luovien alojen rooli yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa ja innovaatioiden edistämisessä, mutta pääkaupunkiseudun valtakunnallista ja kansantaloudellista roolia tässä tulisi painottaa enemmän.

Monikulttuurisuus voimavarana ja haasteena

Vantaa on yksi Suomen monikulttuurisimmista kaupungeista, jossa joka neljäs kuntalainen puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Kaupunki pyrkii olemaan kaikkien yhteinen paikka, jossa monikulttuurisuus nähdään voimavarana ja rikkauden lähteenä. Maahanmuuttajien osallistuminen kulttuuripalveluihin on kuitenkin kantaväestöä vähäisempää kielimuurin, sosiaalisten verkostojen puutteen ja tiedonpuutteen vuoksi. Kulttuurierot ja mahdollinen syrjintä voivat myös vähentää osallistumishalukkuutta.

Näiden haasteiden voittamiseksi on tärkeää, että kulttuuripalvelut ovat saavutettavia ja niistä tiedotetaan monikielisesti. Inklusiiviset ja monikulttuuriset tapahtumat voivat houkuttaa osallistujia eri taustoista. Kulttuuripoliittinen selonteko korostaa monimuotoisen ja saavutettavan kulttuurin merkitystä, mutta ei huomioi tarpeeksi monikulttuurisuuden ja maahanmuuton erityispiirteitä Vantaan kaltaisessa vahvasti kansainvälisessä ja kiivaasti kasvavassa kaupungissa.

Vantaan kaupunki katsoo, että kulttuuripoliittisessa selonteossa ei ole tarpeeksi käsitelty vammaisten tai muiden haavoittuvassa asemassa olevien taiteilijoiden ja luovan alan työntekijöiden asemaa. Tämä on merkittävä puute, sillä heidän osallistumisensa ja mahdollisuutensa toimia kulttuurin ja taiteen kentällä on yhtä tärkeää kuin kulttuurin kokeminen ja harrastaminen.

Vantaan kaupunki painottaa myös, että kulttuuripoliittisessa selonteossa tulee vahvemmin huomioida myös esteettömyysasiat, jotta kaikilla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua ja toimia kulttuurin parissa.

Taide ja kulttuuri torjuvat huono-osaisuutta ja segregatiota

Taide ja kulttuuri voivat tehokkaasti torjua huono-osaisuutta, segregatiota ja asuinalueiden epätasa-arvoa. Ne edistävät yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, vähentäen sosiaalista eristäytymistä ja syrjäytymistä. Näitä asioita selonteossa ei käsitellä tarpeeksi syvällisesti eikä tarpeeksi painokkaasti pääkaupunkiseudun kaupunkien näkökulmasta, joissa mm. huono-osaisuus ja segregatio ovat ajankohtaisia aiheita.

Kulttuuritoiminta tarjoaa alustan eri yhteisöille tuoda esiin omia tarinoitaan, mikä lisää ymmärrystä ja suvaitsevaisuutta. Taideprojekteilla voidaan myös revitalisoida asuinalueita (mm. Vantaan Myyrmäki), parantaen niiden vetovoimaisuutta ja asukkaiden elämänlaatua. Kulttuuripoliittinen

selonteko painottaa kulttuurin merkitystä yhteiskunnallisen osallisuuden ja merkityksellisyyden lisäämisessä, mutta ei huomioi tarpeeksi Vantaan kaltaisten laajasti monikulttuuristen kaupunkien ominaispiirteitä. Selonteossa mainitaan myös aineeton ja elävä kulttuuriperintö useaan otteeseen, joka on huomionarvoista ja kannatettavaa.

Lapsille ja nuorille lisää taide- ja kulttuurikasvatusta

Taide- ja kulttuurikasvatuksen lisääminen varhaiskasvatukseen ja kouluihin on tärkeää, koska se tukee lasten kokonaisvaltaista kehitystä monin eri tavoin. Ensinnäkin taidekasvatus edistää lasten itsetunnon kehitystä ja vahvistaa heidän kokemustaan omasta toimijuudestaan, eli siitä, että he voivat itse vaikuttaa ympäristöönsä ja omaan elämäänsä. Tämä parantaa lasten hyvinvointia ja koulussa viihtymistä, mikä voi puolestaan parantaa oppimistuloksia.

Lisäksi taidekasvatus kehittää lasten luovuutta ja ongelmanratkaisutaitoja, jotka ovat tärkeitä tulevaisuuden työelämässä. Myös monilukutaidon – kyvyn ymmärtää ja tulkita eri viestinnän muotoja – kehittyminen hyötyy taidekasvatuksesta. Taide ja kulttuuri tukevat lasten sosiaalisten taitojen kehittymistä, koska ne lisäävät osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemusta. Siksi taidekasvatuksen roolin vahvistaminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa on tärkeää lasten kokonaisvaltaisen kehityksen edistämiseksi.

Kulttuuripoliittisessa selonteossa lapset ja nuoret nähdään sekä taiteen kokijoina että sen tekijöinä, ja heitä pidetään tulevaisuuden yleisönä. Kulttuuri tunnustetaan jokaisenoikeudeksi jo varhaislapsuudesta lähtien, ja erilaiset taustat otetaan huomioon. Selonteossa painotetaan erityisesti kulttuurikasvatussuunnitelmien merkitystä ja tarvetta varmistaa kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua taide- ja kulttuurikasvatukseen. Tavoitteita lasten ja nuorten kulttuuristen oikeuksien toteuttamiseksi selonteossa ei kuitenkaan aseteta.

Selonteossa mainitaan yhteistyömallit ja riittävien resurssien turvaaminen kulttuurikasvatuksen edistämiseksi, mutta se ei riittävästi huomioi eri toimijoiden yhteistyön merkitystä. Tämä voi estää harrastustoiminnan vakiintumisen osaksi lasten ja nuorten tukiverkostoa. Selonteossa voitaisiin painottaa enemmän kulttuuritoimijoiden yhteistyötä koulujen, kuntien ja muiden palvelujen, kuten Harrastamisen Suomen mallin ja vapaan sivistystyön, kanssa.

Taiteilijoille tulisi opettaa yrittäjyyttä jo koulutusvaiheessa, sillä se auttaa heitä menestymään taloudellisesti ja ammatillisesti. Tätä selonteossa ei juurikaan käsitellä. Yrittäjyys tarjoaa taiteilijoille mahdollisuuden työllistää itsensä ja hallita omaa työaikaansa ja projektejaan, mutta se tuo mukanaan myös vastuuta, kuten talouden hallintaa ja markkinointia, jotka vaativat omaa erityisosaamista. Yrittäjyystaidot auttavat taiteilijoita kaupallistamaan luovia tuotoksiaan ja

löytämään uusia tulonlähteitä, sekä kehittävät heidän liiketoimintaosaamistaan ja verkostoitumismahdollisuuksiaan.

Kulttuurin merkitys osana kansallista huoltovarmuutta

Kulttuuri on olennainen osa kansallista huoltovarmuutta ja turvallisuutta, sillä se edistää henkistä kriisinkestävyyttä. Kulttuuri vahvistaa kansallista yhteenkuuluvuuden tunnetta, mikä korostuu erityisesti poikkeusoloissa. Lisäksi taide ja kulttuuri tarjoavat alustan yhteiskunnallisten ongelmien käsittelyyn ja keskusteluun, mikä voi johtaa positiivisiin muutoksiin ja parantaa yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Turvallisuusalan asiantuntijoilla tulisi olla ajantasaisin tieto ja varautumissuunnitelma kansallisesti merkittävien taideteosten ja rakennusten suojelemisesta kriisitilanteissa. Selonteossa kulttuurin merkitystä osana kansallista huoltovarmuutta ei huomioida tarpeeksi.

Kansallisten kulttuuri- ja taideinstituuttien valtakunnallinen asema

Selonteko ei juurikaan huomioi tai arvioi kansallisten kulttuuri- ja taideinstituutioiden (mm. Kansallisooppera ja – teatteri, Ateneum) asemaa Suomessa. Moni näistä laitoksista sijaitsee Helsingissä ja ne tekevät yhteistyötä mm. pääkaupunkiseudun koulujen ja oppilaitosten kanssa. Mutta niiden asemaa valtakunnallisessa kulttuuripolitiikassa voitaisiin arvioida syvemmin ja analyttisemmin. Lisäksi selonteko voisi tuoda esiin uusia kunnallisten ja maakunnallisten yhteistyön näkökulmia, joihin valtakunnallisia kulttuuri-instituutteja voisi ohjata.

Lisäksi: veropoliittiset uudistukset vauhdittamaan kulttuurin rahoituksen laajentamista

Suomen valtio voi edistää kulttuurin rahoitusta veropoliittisilla uudistuksilla, kuten laajentamalla verovähennyksiä kulttuurialan lahjoituksille ja tarkistamalla arvonlisäverokantoja. Tämä helpottaisi kulttuurialan toimijoiden taloudellista taakkaa ja tekisi kulttuuripalveluista edullisempia kuluttajille. Verokannustimet parantaisivat kulttuurialan yrittäjien ja freelancereiden toimintaedellytyksiä.

Merkittävien suomalaisten taiteilijoiden perikuntien perintöveroa tulisi tarkastella, jotta kansallista taideomaisuutta ei jouduttaisi realisoimaan perintöverojen maksukyvyyn puutteesta johtuen. Taideinstituutioiden säätiöiminen vähentäisi niiden verotaakkaa, sillä säätiöt ovat usein verovapaita

tai niillä on merkittäviä verohuojennuksia. Tämä mahdollistaisi enemmän varoja varsinaiseen toimintaan ja lisäisi taloudellista vakautta ja kestävyyttä.

Kulttuuripoliittinen selonteko ehdottaa veropolitiikan kehittämistä kulttuurialan kestäväen kasvun tukemiseksi, mukaan lukien verovähennysten laajentaminen ja arvonlisäverokantojen tarkistaminen. Lisäksi selonteko korostaa verokannustimien merkitystä kulttuurialan yrittäjille ja freelancereille. Mutta lisää konkreettisia toimenpide-ehdotuksia verotukseen kaivataan ja ne tulisi tehdä poikkihallinnollisesti valtionvarainministeriön kanssa.

Hokkanen Teemu
Vantaan kaupunki, Kaupunkikulttuurin ja hyvinvoinnin toimiala